

Predzadnji trenutki.

Na dan 27. tega meseca je sklican deželni zbor kranjski k zasedanju. Učiteljstvo čaka nestrpno, kaj ukrene deželni zbor v njegovo rešitev.

To nestrpno čakanje je popolnoma opravičeno, zakaj beda, ki je zavlada med učiteljstvom, je neznosna. Fizična moč vzgojiteljev naroda je popolnoma izčrpana. Med našimi vrstami gospoduje sedaj silno razburjenje, ki ga ni mogoče drugače umiriti nego z dostojno in pravično regulacijo učiteljskih plač. Prišli so predzadnji trenutki. Dolgoletno trpljenje in pomanjkanje je vzelo učiteljstvu njegovo mirnost in potrpežljivost. Svoje opravičene in v zakonu utemeljene zahteve je že jasno in odločno precizovalo tako v svojem časopisju kakor na javnih shodih. Prejelo je tudi zagotovilo odločujočih faktorjev, da se vendar že enkrat stori konec silnemu trpljenju, ki mori naš stan in naše familije ter preti uničiti šolstvo in učiteljstvo.

Naša dolžnost nam velevala, da na vse to sedaj tik pred otvoritvijo deželnega zbora iznova opozarjamo poklicane ljudi. Nihče nam ne more očitati, da nismo vsestransko in temeljito, popolnoma odkrito in nepristransko označili svojega položaja. Nam ni nič do tega, da so naše odkrite izjave mnogoterim neprijetne: tiste stotine izmučenih ljudi, ki stoje za nami, govore po nas naši javnosti, da docela spozna bedno naše stanje, ki je tako neznosno in silno, kakor ni bilo še nikoli prej. Veseli nas pa, da so se obrnile skoro vse simpatije na našo stran. Toda s samimi simpatijami nam ni pomagano. Prišla je doba, ko je treba preiti od obljub do dejanj. Z vso resnostjo ponavljamo še enkrat, da je prišla doba, ko je treba preiti od obljub do dejanj!

V rokah imamo izjave našega učiteljstva, ki nam pričajo, da je učiteljstvo pripravljeno v svojem obupnem položaju poseči po najskrajnejših sredstvih, da ne pocepa od glada, nego da si pribori za svoje pošteno delo tudi pošteno plačilo. Tudi pohlevnosti in krotkosti učiteljstva bidejo predzadnji trenutki. Njegova kri je kipeče razburjena.

Ako ne pride sedaj deželni zbor do regulacije učiteljskih plač, potem se poprime učiteljstvo predzadnjega sredstva in to v najbližji bodočnosti. Kakšno in katero je to sredstvo, povemo potem, ko pride čas, ki bo zahteval težke žrtve. Ako še to predzadnje sredstvo ničesar ne izda, potem se mora poprijeti učiteljstvo poslednjega pripomočka, ki bomo govorili o njem, ko pride doba.

Več ne smemo in ne moremo povedati danes. Zavest imamo, da je naš položaj sedaj obrazložen na vse strani. Komur je do šolstva in učiteljstva, ne bo preslišal našega glasu, nego bo storil, kar je njegova dolžnost. Ako se to ne zgodi, potem naj pride, kar mora priti! Če bo trpela domovina, bodo krivi tisti, ki morajo skrbeti za njeno blaginjo. Govorili smo!

Vsem učiteljskim društvom!

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani je postala po sklepu c. in kr. deželne kot trgovinske sodnije registrovana zadruga z omejenim jamstvom. Zadruga je namenjena v prvi vrsti učnemu osebju vseh kategorij javnih in zasebnih šol. V nji naj bodo koncentrirane vse naše, četudi male denarne moči. Za učiteljstvo in zadrugo je pa največjega pomena, ako vsa učiteljska društva brez izjeme pristopijo kot deležniki k našemu denarnemu zavodu. En delež iznaša 50 K ter ima pravico do 5% dividende. Vabimo torej, da vsako društvo po svojih denarnih močeh prevzame primerno število deležev in da naloži svoj odvišni denar pri zadruzi kot hranilno vlogo. Sklepom načelstva dovoli zadruga vsem učiteljskim društvom, ki so deležniki, odprti kredit, tolikokrat po 100 K, kolikor deležev je društvo vplačalo. S tem kreditom more razpolagati vsako društvo v svojo lastno ali v korist svojih članov.

Učiteljska društva, naša natorna organizacija, bodo za drugi natorni zaupniki, do katerih naj se učiteljstvo zaupno obrača. S tem bo poslovanje olajšano zadrugi in posameznim članom društev bo prihranjenih mnogo potov in stroškov.

Za pristop k zadrugi zadostuje, kjer društvena pravila drugače ne določajo, pravičen odborov sklep.

Slavna društva se torej vljudno vabijo, da store tak sklep, ga naznanijo načelstvu zadruga in pošljejo vsoto prevzetih deležev. Opomnimo še, da je plačati enkrat za vselej pristojbine 2 K in za deležno knjižico 50 h. Društva, ki pristopijo, prosimo, da vpošljejo en izvod svojih pravil.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

V Ljubljani, 15. septembra 1904.

Štef. Primožič, s. r.
načelnik.

Ivan Bernot s. r.
nač. namestnik.

Alojzij Kecelj s. r.
blagajnik.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vabilo k pristopu.

Pod navedeno firmo se je zasnovala v Ljubljani zadruga, ki ji je namen svojim zadružnikom s prevzetjem deležev in polaganjem hranilnih vlog dajati priložnost, da svoje prihranke plodonosno nalagajo in da dobijo s kolikor moči ugodnimi in cenimi pogoji posojila.

Po zadružni pogodbi smejo dobivati popolno vplačani deleži 5% dividendo. Ker preostane čistega dobička po odbitku odmemb in dividende, dobi društvo za zgradbo »Učit. konvikta v Ljubljani. Hranilne vloge se obrestujejo za sedaj po 4%.

Zadruga je zasnovana na samopomočni podlagi. Uspela bo le tedaj, ako vse učiteljstvo pristopi. Pogoji pristopa so jako ugodni: vstopnina enkrat za vselej, ne glede na višino deležnih vlog, znaša samo 2 K. Delež

znaša 50 K ter se lahko plačuje v poljubni višini mesečnih rokov (1 K, 2 K, 3 K itd.)

Združite se za plačevanje deležev! Učno osebje več-razrednih šol naj podpiše toliko deležev, kolikor je učnih oseb na šoli. Pošiljajte roke skupno z naznanilom, koliko naj se na konto vsakogar zapiše! Več sosednih enorazrednic naj se združi v skupno plačevanje, kakor prej opisano. Položnice (komad à 6 h) c. kr. poštno-bran. urada konto šte. 866.312 se dobe pri zadrugi. Zadržnik postane lahko vsak — učitelj ali neučitelj — da ga le načelstvo sprejme.

Oddaja posojil na osebni kredit pod jako ugodnimi pogoji. Posojuje se le zadržnikom. Odplačila po dogovoru v nizkih, za trdno postavljenih minimalnih rokih. Zadruga plačuje na željo za svoje deležnike premije zavarovalnih polic. Opozarjamo na naše načine vračevanja posojil, ki si jih izbere lahko vsakdo po svoji osebni potrebi in plačilni zmožnosti tako, ne da bi se dotični vnovič zadolžiti moral. Vsako večje nego dogovorjeno vračilo bo zmanjšalo čas in vsoto vračila. Kdor bo torej v potrebi, naj se obrne zaupno do načelstva z natančno sliko svojih potreb in zmožnosti vračevanja. Ako bo le količkaj mogoče, bo zadruga pomagala, varuje pri tem najstrožjo diskrecijo.

Naši načini vračevanja posojil:

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Vse potrebne informacije dopošlje zadruga franco vsakomur, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Dopise je nasloviti edino na načelstvo, ne pa na posamezne člane načelstva.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

V Ljubljani, 15. septembra 1904.

Načelstvo.

Kaj pa je zopet to?

C. kr. osrednji zavod za meteorologijo in geodinamiko na Dunaju se je obrnil na naš c. kr. deželni šolski svet s prošnjo, da bi ta deloval na to, da bi pri poročevanju potresov itd. sodelovala šola, t. j. učiteljstvo. Do sem je vse pravilno. Pravilno in pravično je tudi, da prej omenjeni zavod prizna velike zasluge, ki si jih je učiteljstvo s poročanjem o potresih za njih raziskavanje pridobilo. Vse lepo in prav! Nepravilen in nezakonit je pa dopis, ki se je ž njim vabilo c. kr. osrednjega odbora za meteorologijo in geodinamiko šolskim vodstvom priporočati, t. j. velevali.

Po kratkem uvodu o potrebi proučevanja zemeljskih potresov, konča dopis: Der Schulleitung wird daher im Anschluß ein Exemplar des Zirkulares betreffend den Erdbeben-Beobachtungsdienst

übermittelt und zur Teilnahme an den Erdbebenbeobachtungen aufgefordert.

Osrednjemu zavodu je najbolje znano, da se ima za potresna poročila zahvaliti v prvi vrsti učiteljstvu. To zavod tudi prizna. Učiteljstvo se je vabilu, naj sodeluje in poroča, vedno rado odzvalo in se bo še. — Da bi ga pa c. kr. deželni šolski svet pozval, da sodeluje, to kratkomalo ni zakonito. Povabiti nas smete, a pozivati, recte ukazovati pa ne. To je pa že več kot odveč, kaj vse se hoče potom odredb učiteljstvu nabremeniti. Ponavljamo, da nimamo prav ničesar proti sodelovanju in da z veseljem sodelujemo, protestiramo pa odločno proti temu nezakonitemu »aufgefordert«. Vsak daljši komentar je odveč, ker govori dovolj glasno o nezdravih naših razmerah. β.

Klerikalizem in mi.

(Dalje.)

Klerikalno časopisje pa ne preiskuje le nekaternikom privatnega življenja, marveč slednjemu poštemu človeku, ki ne trobi v klerikalni rog. — Sveto mu pri tem prav nič ni; kar mu služi, to je zanj dobro. Javni nastopi ali pa intimne družinske razmere — vse mu pride prav. Častikraja, obrekovanje in natolcevanje so na dnevnem redu; o tem pričajo mnogobrojni procesi in mnogobrojne obsodbe. Ne prizanaša nikomur: ne starim ne mladim ne moškim ne ženskam. Kjer ni dejanskih fakt, tam podtika slabe namene, sumniči in denuncira!

Kdor je na sumu, da je naprednega mišljenja, — in naj je še tako krotak — njemu prej ali slej podari klerikalno časopisje nekoliko brč. Predobro so nam v spominu zadnje volitve. Medtem, ko so klerikalni duhovniki na prižnici in v izpovednici agitirali za svoje poslance, medtem, ko so razpostavljali sv. R. T. ter ponoči in podnevi letali od volilca do volilca, so ovajali po časnikih vse nasprotnike, ki so si upali izven službe agitirati za svojo stranko. Sami so delovali v službi in izven nje, a drugim niso dovolili niti glasovanja. Pisali niso le imena istih, ki so agitirali za napredno stranko z razprtimi črkami, temveč vedeli so celo poročati, po čem je agitator dišal. Vse to z namenom, da bi dotičnim škodovali, da bi jih spravili v disciplinarno preiskavo — in vse to so imenovali »pošteno agitacijo« in zraven upili: »za vero gre!»

Vsako sredstvo je bilo dobro. Stvari same se niso lotili, le oseb, in teh na način, da se je gabilo vsakemu poštemu človeku. Kjer je zmanjkalo prepričevalnih razlogov, tam so uporabljali osebne napade brez razlike na spol. Žene bi vedele marsikaj povedati, kako so jih ti brezvestni in brezčastni agitatorji pestili — vse za gospodstvo klerikalizma! Stranka, ki dela s takimi gnusobnimi sredstvi, pač ne more zahtevati pristašev v vrstah ljudi, ki se prištevajo poštemjakom.

Klerikalizem ni mlad. Živel je že pred potovanjem v Kanoso, a svojemu namenu se ni nikdar izneveril, nosil je mnogo imen, razne kostume, a ostal stari, brezsrčni, duha in svobodo moreči klerikalizem, ki hoče vladati žive mrličje in mrtve duše.

Nasledki klerikalizma so za napredek in moralo naravnost strahoviti. — Cerkve niso več tempelji božji, marveč — politične filijalke, izpovednice politična shajališča in vzgojevališča, odveze pri izpovedi — koncesije, krsti, poroke

znaša 50 K ter se lahko plačuje v poljubni višini mesečnih rokov (1 K, 2 K, 3 K itd.)

Združite se za plačevanje deležev! Učno osebje večrazrednih šol naj podpiše toliko deležev, kolikor je učnih oseb na šoli. Pošiljajte roke skupno z naznanilom, koliko naj se na konto vsakogar zapiše! Več sosednih enorazrednic naj se združi v skupno plačevanje, kakor prej opisano. Položnice (komad à 6 h) c. kr. poštno-bran. urada konto šte. 866.312 se dobe pri zadrugi. Zadržnik postane lahko vsak — učitelj ali neučitelj — da ga le načelstvo sprejme.

Oddaja posojil na osebni kredit pod jako ugodnimi pogoji. Posojuje se le zadržnikom. Odplačila po dogovoru v nizkih, za trdno postavljenih minimalnih rokih. Zadruga plačuje na željo za svoje deležnike premije zavarovalnih polic. Opozorjamo na naše načine vračevanja posojil, ki si jih izbere lahko vsakdo po svoji osebni potrebi in plačilni zmožnosti tako, ne da bi se dotični vnovič zadolžiti moral. Vsako večje nego dogovorjeno vračilo bo zmanjšalo čas in vsoto vračila. Kdor bo torej v potrebi, naj se obrne zaupno do načelstva z natančno sliko svojih potreb in zmožnosti vračevanja. Ako bo le količkaj mogoče, bo zadruga pomagala, varuje pri tem najstrožjo diskrecijo.

Naši načini vračevanja posojil:

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Vse potrebne informacije določijo zadruga franco vsakomur, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Dopise je nasloviti edino na načelstvo, ne pa na posamezne člane načelstva.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

V Ljubljani, 15. septembra 1904.

Načelstvo.

Kaj pa je zopet to?

C. kr. osrednji zavod za meteorologijo in geodinamiko na Dunaju se je obrnil na naš c. kr. deželni šolski svet s prošnjo, da bi ta deloval na to, da bi pri poročevanju potresov itd. sodelovala šola, t. j. učiteljstvo. Do sem je vse pravilno. Pravilno in pravično je tudi, da prej omenjeni zavod prizna velike zasluge, ki si jih je učiteljstvo s poročanjem o potresih za njih raziskavanje pridobilo. Vse lepo in prav! Nepravilen in nezakonit je pa dopis, ki se je ž njim vabilo c. kr. osrednjega odbora za meteorologijo in geodinamiko šolskim vodstvom priporočati, t. j. velevali.

Po kratkem uvodu o potrebi proučevanja zemeljskih potresov, konča dopis: Der Schulleitung wird daher im Anschluß ein Exemplar des Zirkuläres betreffend den Erdbeben-Beobachtungsdienst

übermittelt und zur Teilnahme an den Erdbebenbeobachtungen aufgefordert.

Osrednjemu zavodu je najbolje znano, da se ima za potresna poročila zahvaliti v prvi vrsti učiteljstvu. To zavod tudi prizna. Učiteljstvo se je vabilu, naj sodeluje in poroča, vedno rado odzvalo in se bo še. — Da bi ga pa c. kr. deželni šolski svet pozval, da sodeluje, to kratkomalo ni zakonito. Povabiti nas smete, a pozivati, recte ukazovati pa ne. To je pa že več kot odveč, kaj vse se hoče potom odredb učiteljstvu nabremeniti. Ponavljamo, da nimamo prav ničesar proti sodelovanju in da z veseljem sodelujemo, protestiramo pa odločno proti temu nezakonitemu »aufgefordert«. Vsak daljši komentar je odveč, ker govori dovolj glasno o nezdravih naših razmerah. β.

Klerikalizem in mi.

(Dalje.)

Klerikalno časopisje pa ne preiskuje le nekaternikom privatnega življenja, marveč slednjemu poštemu človeku, ki ne trobi v klerikalni rog. — Sveto mu pri tem prav nič ni; kar mu služi, to je zanj dobro. Javni nastopi ali pa intimne družinske razmere — vse mu pride prav. Častikraja, obrekovanje in natolcevanje so na dnevnem redu; o tem pričajo mnogobrojni procesi in mnogobrojne obsodbe. Ne prizanaša nikomur: ne starim ne mladim ne moškim ne ženskam. Kjer ni dejanskih fakt, tam podtika slabe namene, sumničji in denuncira!

Kdor je na sumu, da je naprednega mišljenja, — in naj je še tako krotak — njemu prej ali slej podari klerikalno časopisje nekoliko brč. Predobro so nam v spominu zadnje volitve. Medtem, ko so klerikalni duhovniki na prižnici in v izpovednici agitirali za svoje poslance, medtem, ko so razpostavljali sv. R. T. ter ponoči in podnevi letali od volilca do volilca, so ovajali po časnikih vse nasprotnike, ki so si upali izven službe agitirati za svojo stranko. Sami so delovali v službi in izven nje, a drugim niso dovolili niti glasovanja. Pisali niso le imena istih, ki so agitirali za napredno stranko z razprtimi črkami, temveč vedeli so celo poročati, po čem je agitator dišal. Vse to z namenom, da bi dotičnim škodovali, da bi jih spravili v disciplinarno preiskavo — in vse to so imenovali »pošteno agitacijo« in zraven upili: »za vero gre!»

Vsako sredstvo je bilo dobro. Stvari same se niso lotili, le oseb, in teh na način, da se je gabilo vsakemu poštemu človeku. Kjer je zmanjkalo prepričevalnih razlogov, tam so uporabljali osebne napade brez razlike na spol. Žene bi vedele marsikaj povedati, kako so jih ti brezvestni in brezčastni agitatorji pestili — vse za gospodstvo klerikalizma! Stranka, ki dela s takimi gnusobnimi sredstvi, pač ne more zahtevati pristašev v vrstah ljudi, ki se prištevajo poštemjakom.

Klerikalizem ni mlad. Živel je že pred potovanjem v Kanoso, a svojemu namenu se ni nikdar izneveril, nosil je mnogo imen, razne kostume, a ostal stari, brezsrčni, duha in svobodo moreči klerikalizem, ki hoče vladati žive mrličje in mrtve duše.

Nasledki klerikalizma so za napredek in moralo naravnost strahoviti. — Cerkve niso več tempelji božji, marveč — politične filijalke, izpovednice politična shajališča in vzgojevališča, odveze pri izpovedi — koncesije, krsti, poroke

znaša 50 K ter se lahko plačuje v poljubni višini mesečnih rokov (1 K, 2 K, 3 K itd.)

Združite se za plačevanje deležev! Učno osebje večrazrednih šol naj podpiše toliko deležev, kolikor je učnih oseb na šoli. Pošiljajte roke skupno z naznanilom, koliko naj se na konto vsakogar zapiše! Več sosednih enorazrednic naj se združi v skupno plačevanje, kakor prej opisano. Položnice (komad à 6 h) c. kr. poštno-bran. urada konto šte. 866.312 se dobe pri zadrugi. Zadržnik postane lahko vsak — učitelj ali neučitelj — da ga le načelstvo sprejme.

Oddaja posojil na osebni kredit pod jako ugodnimi pogoji. Posojuje se le zadržnikom. Odplačila po dogovoru v nizkih, za trdno postavljenih minimalnih rokih. Zadruga plačuje na željo za svoje deležnike premije zavarovalnih polic. Opozorjamo na naše načine vračevanja posojil, ki si jih izbere lahko vsakdo po svoji osebni potrebi in plačilni zmožnosti tako, ne da bi se dotični vnovič zadolžiti moral. Vsako večje nego dogovorjeno vračilo bo zmanjšalo čas in vsoto vračila. Kdor bo torej v potrebi, naj se obrne zaupno do načelstva z natančno sliko svojih potreb in zmožnosti vračevanja. Ako bo le količkaj mogoče, bo zadruga pomagala, varuje pri tem najstrožjo diskrecijo.

Naši načini vračevanja posojil:

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Vse potrebne informacije dopošlje zadruga franco vsakomur, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Dopise je nasloviti edino na načelstvo, ne pa na posamezne člane načelstva.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

V Ljubljani, 15. septembra 1904.

Načelstvo.

Kaj pa je zopet to?

C. kr. osrednji zavod za meteorologijo in geodinamiko na Dunaju se je obrnil na naš c. kr. deželni šolski svet s prošnjo, da bi ta deloval na to, da bi pri poročevanju potresov itd. sodelovala šola, t. j. učiteljstvo. Do sem je vse pravilno. Pravilno in pravično je tudi, da prej omenjeni zavod prizna velike zasluge, ki si jih je učiteljstvo s poročanjem o potresih za njih raziskavanje pridobilo. Vse lepo in prav! Nepravilen in nezakonit je pa dopis, ki se je ž njim vabilo c. kr. osrednjega odbora za meteorologijo in geodinamiko šolskim vodstvom priporočati, t. j. velevali.

Po kratkem uvodu o potrebi proučevanja zemeljskih potresov, konča dopis: Der Schulleitung wird daher im Anschluß ein Exemplar des Zirkulares betreffend den Erdbeben-Beobachtungsdienst

übermittelt und zur Teilnahme an den Erdbebenbeobachtungen aufgefordert.

Osrednjemu zavodu je najbolje znano, da se ima za potresna poročila zahvaliti v prvi vrsti učiteljstvu. To zavod tudi prizna. Učiteljstvo se je vabilu, naj sodeluje in poroča, vedno rado odzvalo in se bo še. — Da bi ga pa c. kr. deželni šolski svet pozval, da sodeluje, to kratkomalo ni zakonito. Povabiti nas smete, a pozivati, recte ukazovati pa ne. To je pa že več kot odveč, kaj vse se hoče potom odredb učiteljstvu nabremeniti. Ponavljamo, da nimamo prav ničesar proti sodelovanju in da z veseljem sodelujemo, protestiramo pa odločno proti temu nezakonitemu »aufgefordert«. Vsak daljši komentar je odveč, ker govori dovolj glasno o nezdravih naših razmerah. β.

Klerikalizem in mi.

(Dalje.)

Klerikalno časopisje pa ne preiskuje le nekaternikom privatnega življenja, marveč slednjemu poštemu človeku, ki ne trobi v klerikalni rog. — Sveto mu pri tem prav nič ni; kar mu služi, to je zanj dobro. Javni nastopi ali pa intimne družinske razmere — vse mu pride prav. Častikraja, obrekovanje in natolcevanje so na dnevnem redu; o tem pričajo mnogobrojni procesi in mnogobrojne obsodbe. Ne prizanaša nikomur: ne starim ne mladim ne moškim ne ženskam. Kjer ni dejanskih fakt, tam podtika slabe namene, sumniči in denuncira!

Kdor je na sumu, da je naprednega mišljenja, — in naj je še tako krotak — njemu prej ali slej podari klerikalno časopisje nekoliko brč. Predobro so nam v spominu zadnje volitve. Medtem, ko so klerikalni duhovniki na prižnici in v izpovednici agitirali za svoje poslance, medtem, ko so razpostavljali sv. R. T. ter ponoči in podnevi letali od volilca do volilca, so ovajali po časnikih vse nasprotnike, ki so si upali izven službe agitirati za svojo stranko. Sami so delovali v službi in izven nje, a drugim niso dovolili niti glasovanja. Pisali niso le imena istih, ki so agitirali za napredno stranko z razprtimi črkami, temveč vedeli so celo poročati, po čem je agitator dišal. Vse to z namenom, da bi dotičnim škodovali, da bi jih spravili v disciplinarno preiskavo — in vse to so imenovali »pošteno agitacijo« in zraven upili: »za vero gre!»

Vsako sredstvo je bilo dobro. Stvari same se niso lotili, le oseb, in teh na način, da se je gabilo vsakemu poštemu človeku. Kjer je zmanjkalo prepričevalnih razlogov, tam so uporabljali osebne napade brez razlike na spol. Žene bi vedele marsikaj povedati, kako so jih ti brezvestni in brezčastni agitatorji pestili — vse za gospodstvo klerikalizma! Stranka, ki dela s takimi gnusobnimi sredstvi, pač ne more zahtevati pristašev v vrstah ljudi, ki se prištevajo poštemjakom.

Klerikalizem ni mlad. Živel je že pred potovanjem v Kanoso, a svojemu namenu se ni nikdar izneveril, nosil je mnogo imen, razne kostume, a ostal stari, brezsrčni, duha in svobodo moreči klerikalizem, ki hoče vladati žive mrličje in mrtve duše.

Nasledki klerikalizma so za napredek in moralo naravnost strahoviti. — Cerkve niso več tempelji božji, marveč — politične filijalke, izpovednice politična shajališča in vzgojevališča, odveze pri izpovedi — koncesije, krsti, poroke

pogrebi pa prilika, ki se da pri njih napraviti kaka kupčija za klerikalno stranko, sredstva, s katerimi šikanirajo nasprotnike. Ali je čudno, če vera peša? Ali je čudno, da je duhovski stan izgubil svoj nimbus? Ne Darwin ne Nietzsche ne Renan in drugi takozvani bogotajci, niso veri toliko škodovali nego klerikalizem, in smelo smemo trditi: Klerikalizem bo ubil vero!

Kako je po vaseh? Povsod sta dve stranki, ki se smrtno sovražita, o tem pričajo pretepi, poboji, obsodbe in zapori. Ljubezen med sosedi je izginila; deviza je: ali klerikalec ali liberallec. Izgubila se je ljubezen v zakonu in v družini, kjer sta se pojavili dve stranki. Po navadi so ženske klerikalke, a moški liberalci. Koliko kletvine, joka, jeze je v taki družini, ve le tisti, ki je imel priliko to od bliže posebno ob volitvah opazovati. — Temu se ni čuditi, ako ženi ali hčeri vedno in vedno šepetajo v uho, da bo mož, ker je liberallec, pogubljen, a pogubljena bo tudi žena, ako ga ne izpreobrne itd. Najhujše pri tem pa je to, da je ljudstvo izgubilo pojme o moštvu, o poštenosti, o obrekovanju, o laži — izkratka, da ne ve več, kaj je prav in kaj ni prav. Pri tem pa je postalo sirovo in nasilno, da nima več one srca blažilne vere, kakršno bi moralo imeti, da mu je niso vzeli klerikalizem in njegovi apostoli.

(Dalje prih.)

Kritikujoči glasovi.

Zlobni napadi na ljudsko šolo in učiteljstvo.

»Gorenjec« nadaljuje pod tem naslovom: In v dosegu njih vražjih namer jim res ni bilo preslabo nobeno sredstvo! Podla sumnja, ki se more poroditi le v nizkih dušah, ima pa krono predrznosti v nastopnem: »In kdo jih bo poučeval? Tudi na tem je veliko ležeče, ker je le predobro znana disciplina in še marsikaj drugega v nekaterih razredih deške šole. Zato se prav nič ne čudimo nekaterim staršem, ki že zdaj s strahom povprašujejo, kaj bo z njihovimi dekleti, ako bosta združena res oba razreda«. — Počakajmo nekoliko pri tem lopovstvu! Nič se ne čudimo, da ne odgovarja napadena šola kot taka na predrzen izbruh take pisarije. Stoji namreč previsoko, da bi se ponižala tako daleč. Javnost pa zahteva o tem na vsak način dovoljne jasnosti, zato je treba tudi javno povedati, kake misli so v tem pravzaprav edino kompetentna oblastva. Ne bomo povpraševali, kateri so tisti »nekateri razredi«, ker pisec one lažnjive notice sam ne vé zanje, a tudi »s strahom povprašujočih staršev« ni bilo nikjer slišati, ker so se porajali isti samo za trenotje v piščevi razgreti domišljiji. Da, starši, ki so čitali oni odstavek, so se povpraševali, če se more zvariti v kranjskem farovžu še kak ostudnejši napad. Pustimo torej, naj govore drugi! Uradno je namreč konstatirano od različnih nadzornikov in v različnih časih, da je deška ljudska šola ena prvih v kranjskem okraju. Pa vzemimo, da bi bilo pri posameznih tudi res kaj pomanjkljivosti. Nikdar in nikjer ne udrihajo poštene ljudje zaradi poedinih naključij vobče kar po celem uradu, ali v tem slučaju po vsej šoli. Tu pa se najsramotonejše hujska starše zoper vse učiteljstvo deške šole. — Pa še nekaj drugega jel! V tretjem in četrtem razredu deške šole v Kranju je navadno polovica učencev, ki niso tu sem všolani, ampak pridejo v Kranj s tem namenom, da prestopijo po dokončanem četrtem razredu v kranjsko gimnazijo. Starši teh bi se pač lepo zahvalili šoli

za tako ničvredno vzgojo in nezadosten pouk, kakor se hoče v omenjeni notici faktično naslikati deško šolo v Kranju. Proti tej nakani pa govori zopet drugo jako važno sredstvo,

Odkar je v Kranju gimnazija, dobiva ta povprečno najboljše učence ravno iz kranjske deške ljudske šole. Če se še upošteva, da prestane z dobrim uspehom sprejemni izpit v prvi gimnazijski razred leto za letom precejšnje število učencev, ki so bili na deški šoli spoznani nesposobnim, kakšnega dokazila o izbornih uspehih te šole hočete še? In resnica sama, da je napravilo tako izkušnjo že dokaj učencev kar iz tretjega razreda kranjske deške šole — dasi je bilo to na veliko kvar tako ljudski kakor srednji šoli — odbija gori navedene zavratne napade menda dovolj.

Dasí niso ljudske šole nikake pripravljavnice za srednje šole, vendar mora nehote misliti vesten učitelj z ozirom na živo potrebo, da ne pripravi učencev samo za sprejemni izpit, ampak da jim da za bodoče uspevanje v gimnaziji kar največ uspešne podlage. Sprejemni izpiti in poznejše šolanje dijakov, ki so izšli iz kranjske deške šole, so glasna priča, da se v Kranju v istini marljivo dela na to v največjem in najbolj dopustnem obsegu.

V Kranju bi morala biti že davno osemrazredna dekliška šola. To bi se najbrže tudi že zgodilo, ker poznamo napredne občinske može, ki zastopajo mesto Kranj, če bi se namreč ne bilo treba boriti mestu s tolikimi žrtvami in že tolikokrat za sedanjjo višjo gimnazijo. Po Nemškem, pa tudi drugod, kjer imajo za vzgojo mladine in za napredek svojega naroda druge nazore kakor pa jih imajo brezdomovinski naši klerikalci, ima tako mesto Kranj še vsa drugačna izobraževališča. O meščanski, o obrtni ali o kaki kmetijski šoli seveda še govoriti ne smemo. V Kranju pa klerikalni prvak noče niti šestrazredne dekliške šole. In takemu človeku pritrjujejo žalibože v marsičem nekateri sicer vsega spoštovanja vredni meščani. Kje drugod bi temu razdiralcu že davno pokazali hrbet.

Če bi bilo dekanu Koblarju v resnici kaj za napredek mesta Kranja, tedaj bi moral biti takoj od pričetka z vso ognjevitostjo za razširjenje dekliške šole, saj bodo imeli ravno srednji in nižji sloji — za katere mu sicer tako gorko bije srce — največ dobička od nje. Je že morda res, da je kakemu zaostalemu fajmoštru mnogo bolj po volji kuharica-analfabetka kakor pa kakšna izobražena ženska, toda to za naprednjake še davno ni nikako merilo in tudi nikdar ne bo. Zlasti za meščansko dekle dandanes več ne zadostuje navadna izobrazba. Znano pa je, da starši težko utrpe novce za vzgojo in pouk svojih sinov, in le malokdo se more odločiti za višjo izobrazbo svojih hčerá. Dekan Koblar pa bi imel ravno pri razširjenju dekliške šole prav mnogo priložnosti pokazati se, koliko mu je mar procvit mesta Kranja, ker sedi v krajnem in okrajnem šolskem svetu; a tudi kot pooblaščenec virilista Pollaka v kranjskem občinskem odboru bi si znabití le na ta način pridobil kaj ugleda, če bi bilo to seveda sicer še sploh mogoče.

Če pa je kaj hotel pozabavljati čez šole, bi bilo zanj mnogo hvaležnejše polje, ako bi povedal kranjskemu meščanstvu, zakaj pada tako hitro in v tako znatni razliki od leta do leta frekvenca kranjske gimnazije. S statističnimi dati bi to kaj lahko storil. Kot veren statistik pa izračuna že lahko naprej, za koliko bo padlo število dijakov na kranjski gimnaziji takrat, ko se bodo odprli škofovi zavodi doli na šentvidskem polju. Svetujemo mu, naj se prikaže kranjskim

pogrebi pa prilika, ki se da pri njih napraviti kaka kupčija za klerikalno stranko, sredstva, s katerimi šikanirajo nasprotnike. Ali je čudno, če vera peša? Ali je čudno, da je duhovski stan izgubil svoj nimbus? Ne Darwin ne Nietzsche ne Renan in drugi takozvani bogotajci, niso veri toliko škodovali nego klerikalizem, in smelo smemo trditi: Klerikalizem bo ubil vero!

Kako je po vaseh? Povsod sta dve stranki, ki se smrtno sovražita, o tem pričajo pretepi, poboji, obsodbe in zapori. Ljubezen med sosedi je izginila; deviza je: ali klerikalec ali liberalec. Izgubila se je ljubezen v zakonu in v družini, kjer sta se pojavili dve stranki. Po navadi so ženske klerikalke, a moški liberalci. Koliko kletvine, joka, jeze je v taki družini, ve le tisti, ki je imel priliko to od bliže posebno ob volitvah opazovati. — Temu se ni čuditi, ako ženi ali hčeri vedno in vedno šepetajo v uho, da bo mož, ker je liberalec, pogubljen, a pogubljena bo tudi žena, ako ga ne izpreobrbe itd. Najhujše pri tem pa je to, da je ljudstvo izgubilo pojme o moštvu, o poštenosti, o obrekovanju, o laži — izkratka, da ne ve več, kaj je prav in kaj ni prav. Pri tem pa je postalo sirovo in nasilno, da nima več one srca blažilne vere, kakršno bi moralo imeti, da mu je niso vzeli klerikalizem in njegovi apostoli.

(Dalje prih.)

Kritikujoči glasovi.

Zlobni napadi na ljudsko šolo in učiteljstvo.

»Gorenjec« nadaljuje pod tem naslovom: In v dosegu njih vražjih namer jim res ni bilo preslabo nobeno sredstvo! Podla sumnja, ki se more poroditi le v nizkih dušah, ima pa krono predrznosti v nastopnem: »In kdo jih bo poučeval? Tudi na tem je veliko ležeče, ker je le predobro znana disciplina in še marsikaj drugega v nekaterih razredih deške šole. Zato se prav nič ne čudimo nekaterim staršem, ki že zdaj s strahom povprašujejo, kaj bo z njihovimi dekleti, ako bosta združena res oba razreda«. — Počakajmo nekoliko pri tem lopovstvu! Nič se ne čudimo, da ne odgovarja napadena šola kot taka na predrzen izbruh take pisarije. Stoji namreč previsoko, da bi se ponižala tako daleč. Javnost pa zahteva o tem na vsak način dovoljne jasnosti, zato je treba tudi javno povedati, kake misli so v tem pravzaprav edino kompetentna oblastva. Ne bomo povpraševali, kateri so tisti »nekateri razredi«, ker pisec one lažnjive notice sam ne vé zanje, a tudi »s strahom povprašujočih staršev« ni bilo nikjer slišati, ker so se porajali isti samo za trenotje v piščevi razgreti domišljiji. Da, starši, ki so čitali oni odstavek, so se povpraševali, če se more zvariti v kranjskem farovžu še kak ostudnejši napad. Pustimo torej, naj govore drugi! Uradno je namreč konstatirano od različnih nadzornikov in v različnih časih, da je deška ljudska šola ena prvih v kranjskem okraju. Pa vzemimo, da bi bilo pri posameznih tudi res kaj pomanjkljivosti. Nikdar in nikjer ne udrihajo poštene ljudje zaradi poedinih naključij vobče kar po celem uradu, ali v tem slučaju po vsej šoli. Tu pa se najsramotonejše hujska starše zoper vse učiteljstvo deške šole. — Pa še nekaj drugega jel! V tretjem in četrtem razredu deške šole v Kranju je navadno polovica učencev, ki niso tu sem všolani, ampak pridejo v Kranj s tem namenom, da prestopijo po dokončanem četrtem razredu v kranjsko gimnazijo. Starši teh bi se pač lepo zahvalili šoli

za tako ničvredno vzgojo in nezadosten pouk, kakor se hoče v omenjeni notici faktično naslikati deško šolo v Kranju. Proti tej nakani pa govori zopet drugo jako važno sredstvo,

Odkar je v Kranju gimnazija, dobiva ta povprečno najboljše učence ravno iz kranjske deške ljudske šole. Če se še upošteva, da prestane z dobrim uspehom sprejemni izpit v prvi gimnazijski razred leto za letom precejšnje število učencev, ki so bili na deški šoli spoznani nesposobnim, kakšnega dokazila o izbornih uspehih te šole hočete še? In resnica sama, da je napravilo tako izkušnjo že dokaj učencev kar iz tretjega razreda kranjske deške šole — dasi je bilo to na veliko kvar tako ljudski kakor srednji šoli — odbija gori navedene zavratne napade menda dovolj.

Dasí niso ljudske šole nikake pripravljavnice za srednje šole, vendar mora nehote misliti vesten učitelj z ozirom na živo potrebo, da ne pripravi učencev samo za sprejemni izpit, ampak da jim da za bodoče uspevanje v gimnaziji kar največ uspešne podlage. Sprejemni izpiti in poznejše šolanje dijakov, ki so izšli iz kranjske deške šole, so glasna priča, da se v Kranju v istini marljivo dela na to v največjem in najbolj dopustnem obsegu.

V Kranju bi morala biti že davno osemrazredna dekliška šola. To bi se najbrže tudi že zgodilo, ker poznamo napredne občinske može, ki zastopajo mesto Kranj, če bi se namreč ne bilo treba boriti mestu s tolikimi žrtvami in že tolikokrat za sedanjjo višjo gimnazijo. Po Nemškem, pa tudi drugod, kjer imajo za vzgojo mladine in za napredek svojega naroda druge nazore kakor pa jih imajo brezdomovinski naši klerikalci, ima tako mesto Kranj še vsa drugačna izobraževališča. O meščanski, o obrtni ali o kaki kmetijski šoli seveda še govoriti ne smemo. V Kranju pa klerikalni prvak noče niti šestrazredne dekliške šole. In takemu človeku pritrjujejo žalibože v marsičem nekateri sicer vsega spoštovanja vredni meščani. Kje drugod bi temu razdiralcu že davno pokazali hrbet.

Če bi bilo dekanu Koblarju v resnici kaj za napredek mesta Kranja, tedaj bi moral biti takoj od pričetka z vso ognjevitostjo za razširjenje dekliške šole, saj bodo imeli ravno srednji in nižji sloji — za katere mu sicer tako gorko bije srce — največ dobička od nje. Je že morda res, da je kakemu zaostalemu fajmoštru mnogo bolj po volji kuharica-analfabetka kakor pa kakšna izobražena ženska, toda to za naprednjake še davno ni nikako merilo in tudi nikdar ne bo. Zlasti za meščansko dekle dandanes več ne zadostuje navadna izobrazba. Znano pa je, da starši težko utrpe novce za vzgojo in pouk svojih sinov, in le malokdo se more odločiti za višjo izobrazbo svojih hčerá. Dekan Koblar pa bi imel ravno pri razširjenju dekliške šole prav mnogo priložnosti pokazati se, koliko mu je mar procvit mesta Kranja, ker sedi v krajnem in okrajnem šolskem svetu; a tudi kot pooblaščenec virilista Pollaka v kranjskem občinskem odboru bi si znabití le na ta način pridobil kaj ugleda, če bi bilo to seveda sicer še sploh mogoče.

Če pa je kaj hotel pozabavljati čez šole, bi bilo zanj mnogo hvaležnejše polje, ako bi povedal kranjskemu meščanstvu, zakaj pada tako hitro in v tako znatni razliki od leta do leta frekvenca kranjske gimnazije. S statističnimi dati bi to kaj lahko storil. Kot veren statistik pa izračuna že lahko naprej, za koliko bo padlo število dijakov na kranjski gimnaziji takrat, ko se bodo odprli škofovi zavodi doli na šentvidskem polju. Svetujemo mu, naj se prikaže kranjskim

meščanom s temi številkami ob času kakih volitev, preverjen naj bo že sedaj, da izgubi čez noč vse tiste, ki jih šteje morda danes med svoje zveste ovčice. Škofovi zavodi, ta pristna rimsko-klerikalna naprava, bodo škodovali posebno mestu Kranju v vsakem oziru tako neizmerno, da nihče izmed kranjskega meščanstva danes niti ne slutil

Ker smo čuli, da so bili z onimioticami v »Slovenu« v ozki dotiki s kranjskim farovžem tudi posamezniki iz znane klerikalne profesorske klike, in da so nekateri baje tudi pozneje še privatno zabavljali s prikritim sumničanjem, zato se mora dati v prihodnje takim zlobnim, pristno-klerikalnim izbruhom takoj primeren odgovor. Še tega se manjka, da bi v dosego svojih nečistih namer par zagrizenih farških podrepnikov, ki pravzaprav že sedaj tvorijo v Kranju pravo filijalko škofovih zavodov, popolnoma po krivici napadalo katerokoli ljudsko šolo in jo hotelo postavljati namenoma v sramoten sum. Vso paznost bomo posvečali, da ne bo naša gimnazija še zanaprej v političnem oziru kakšna spletkarska domena s kranjskim farovžem. Če pa ne bi zadostovale te vrste, tedaj bomo govorili — akotudi prav neradi — brezobzirno in kar najodločneje, kar pa bo vsekako najmanj ljubo ravnateljju Franc-Jozefove višje gimnazije.

Opomba uredništva: Ta članek je sicer lokalnega pomena, vendar se nam zdi vreden ponatiska, ker v svetli luči kaže namene gotovih ljudi ter nam tudi priča, da se zajeda uničujoča klerikalna politika tudi že v šolstvo. In to dejstvo je vredno vse obsodbe!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem« je bil 12. septembra 1904. v telovadnici I. mestne deške ljudske šole.

Občni zbor, ki se ga je izmed 113 članov udeležilo 52, je otvoril z običajnim pozdravom predsednik Juraj Režek.

Tudi se je s toplimi besedami spominjal med letom umrlega člana Ivana Rodiča. Zborovalci so na predsednikov poziv v počestčenje pokojnikovega spomina in v iskrenem obžalovanju vstali s sedežev.

Iz poročila tajnika Al. Kečelja smo doznali, da so se došle vloge reševale deloma upravnim potom, deloma potom okrožnic ali pa v sejah. V zadnji seji se je soglasno sprejel predlog, da naše društvo pristopi s štirimi deleži k »Hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta v Ljubljani.«

Tekom društvenega leta 1903/4 so društvu pristopili trije člani; dva sta izstopila, eden pa je umrl.

Društvo ima 113 članov. Pokojnino, oziroma vzgojnino uživa 21 vdov in 14 sirot.

O blagajniškem stanju je poročal blagajnik g. Josip Cepuder. Skupnega donarnega prometa je bilo v minolem društvenem letu 22.252 K 38 h. Društveno imetje znaša 113.868 K 71 h. Občni zbor je račun odobril s pristavkom g. Stefana Primožiča, da naj se računi sklepajo, pregledajo in objavijo koncem vsakega solarnega leta po nastopnih štirih računskih izkazih: 1.) Blagajnično poslovanje. 2.) Račun dobička in izgube. 3.) Bilanca in 4.) ker že tako pravila zahtevajo, tudi proračun.

O 5. točki dnevnega reda »Nepotrjena pravila« je poročal tajnik tako-le:

Prenaredbo društvenih pravil je povzročil predpis pristojbinskega namestka za III., IV., V. in VI. desetletje v znesku 4374 K 70 h. Davčne gosposke smatrajo naše društvo, za zavarovalno društvo, ker že s svojim oficijelnim naslovom jamči pomoč članom. Tudi § 1. društvenih pravil pravi med

drugim, da je naloga pripomoči onemoglim društvnikom. Ako nudi društvo tudi članom kakih dobrot, se isto zaradi veljavnih zakonov ne more smatrati za dobrodelno društvo, ki bi bilo davka prosto.

Po tem prepisu pristojbinskega namestka pa je zašlo naše društvo v neprijeten položaj, da postane pasivno. Temu je bilo treba odpomoči. Zato se je vložil 30. aprila 1903. rekurz zoper plačilni nalog z zneskom 4374 K 70 h. Tudi se je vložila in pozneje ponovila prošnja, da se vplačevalni rok pristojbinskega namestka podaljša do rešitve priziva.

Ko smo se za nedoločeno dobo oprostili omenjene terjatve, smo hoteli s spremembo pravil izpodnesti oni temelj, na katerega se je postavila davčna gosposka ob predpisu namestka. A teh prenarejenih, po izrednem občnem zboru z dne 7. maja 1903, sprejetih pravil deželna vlada ni mogla potrditi, ker niso bila sestavljena v zmislu društvenega zakona izza l. 1867. Paragrafi 1., 10., 11. prenarejenih pravil karakterizirajo društvo kot zavarovalno društvo, ker so v teh §§ po številkah, oziroma po besedilu že naprej določene podpore in vzgojnine vdovam in sirotam. Da bi postalo naše v praksi že itak dobrodelno društvo takšno tudi po besedilu, bi bilo treba po ustnem nasvetu nekega veččaka premeniti omenjene tri paragrafe. Sedanji 1. §, ki se med drugim glasi? . . . da jim daje vsako leto podpore in vzgojnine . . ., bi se moral izpremeniti: » . . . da jim občni zbor podeljuje po razmerju imetja vsako leto . . .«; sedanji 10. §, ki po številkah določuje podpore, bi se moral glasiti: » . . . občni zbor sme dovoliti podpore v najvišjem znesku 200, oziroma 60 K . . .«; besedilo sedanjega 11. §: »Vdove in sirote zadobe pravico do podpore« . . . — bi se moralo nadomestiti: »Vdove in sirote imajo pravico prositi za podpore . . .«

Tako prenarejena pravila bi glasom izjave prej omenjenega gospoda deželna vlada potrdila, in društvo bi postalo tudi na papirju dobrodelno društvo, ki bi bilo prosto pristojbinskega namestka.

Medtem pa, ko so se bila pravila tako priredila, je došla rešitev pritožbe proti predpisu pristojbinskega namestka.

O tej rešitvi, ki je došla društvu 24. junija t. l., se je obravnavalo v odborovi seji dne 30. junija.

S prvim rekurzom smo dosegli odpis za III., IV., V. desetletje v znesku 3508 K 85 h. Da bi se odpisal pristojbinski namestek tudi za VI. desetletje v znesku 1196 K 25 h, bi bilo treba vložiti drugo pritožbo, kar so nam pa veččaki odsvetovali. Tedaj nam je ostala še ena pot, t. j. prememba pravil s prej omenjenim besedilom.

Ker bi bil rekurz brezuspešen in ker bi prememba pravil ne jamčila vdovam in sirotam dosedaj določenih vsot, je odbor soglasno sklenil, da naj se pravila ne izpremenijo ter naj se rajši plačuje letno določeni pristojbinski namestek 119 K 62 $\frac{1}{2}$ h.

Občni zbor se prosi, da ta odborov sklep vzame na znanje.

To poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Tajnikova resolucija: Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem« naroča društvenemu odboru, da društveni denar, ki je naložen v hranilnicah in obligacijah po 4%, ob ugodni priliki vsaj deloma realizira in: naj s tem denarjem kupi solidno zidano hišo v Ljubljani. Nakup hiše pa se sme šele potem izvršiti, ko bo strokovnjak potrdil solidnost stavbe in ko se dožene tako ugodna kupna cena, da se bo v hiši investirana glavica višje obrestovala kot v hranilnicah in obligacijah se je navzlic temu, da bi v hiši naloženih 72.000 K dajalo društvu letnih 1100 K več dohodkov, z veliko večino odklonila, ker je prevladalo mnenje, da ti dohodki ne bodo stalni.

Soglasno pa je bil sprejet predlog g. Fr. Ks. Trošta, da se naj društveni denar nalaga v raznih zanesljivih hranilnicah in posojilnicah, v katerih se vloge obrestuje s 4 $\frac{1}{2}$ %.

Ko je g. Fr. Ks. Trošt izrekel imenom občnega zbora društvenemu odboru, osobito njegovim činiteljem, presrečno zahvalo na obilnem trudu ob društvenem poslovanju, se je prešlo k volitvi.

meščanom s temi številkami ob času kakih volitev, preverjen naj bo že sedaj, da izgubi čez noč vse tiste, ki jih šteje morda danes med svoje zveste ovčice. Škofovi zavodi, ta pristna rimsko-klerikalna naprava, bodo škodovali posebno mestu Kranju v vsakem oziru tako neizmerno, da nihče izmed kranjskega meščanstva danes niti ne slutil

Ker smo čuli, da so bili z onimi noticami v »Slovenca« v ozki dotiki s kranjskim farovžem tudi posamezniki iz znane klerikalne profesorske klike, in da so nekateri baje tudi pozneje še privatno zabavljali s prikritim sumničanjem, zato se mora dati v prihodnje takim zlobnim, pristno-klerikalnim izbruhom takoj primeren odgovor. Še tega se manjka, da bi v dosego svojih nečistih namer par zagrizenih farških podrepnikov, ki pravzaprav že sedaj tvorijo v Kranju pravo filijalko škofovih zavodov, popolnoma po krivici napadalo katerokoli ljudsko šolo in jo hotelo postavljati namenoma v sramoten sum. Vso paznost bomo posvečali, da ne bo naša gimnazija še zanaprej v političnem oziru kakšna spletkarska domena s kranjskim farovžem. Če pa ne bi zadostovale te vrste, tedaj bomo govorili — akotudi prav neradi — brezobzirno in kar najodločneje, kar pa bo vsekako najmanj ljubo ravnateljju Franc-Jozefove višje gimnazije.

Opomba uredništva: Ta članek je sicer lokalnega pomena, vendar se nam zdi vreden ponatiska, ker v svetli luči kaže namene gotovih ljudi ter nam tudi priča, da se zajeda uničujoča klerikalna politika tudi že v šolstvo. In to dejstvo je vredno vse obsodbe!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Občni zbor „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“ je bil 12. septembra 1904. v telovadnici I. mestne deške ljudske šole.

Občni zbor, ki se ga je izmed 113 članov udeležilo 52, je otvoril z običajnim pozdravom predsednik Juraj Režek.

Tudi se je s toplimi besedami spominjal med letom umrlega člana Ivana Rodiča. Zborovalci so na predsednikov poziv v počestčenje pokojnikovega spomina in v iskrenem obžalovanju vstali s sedežev.

Iz poročila tajnika Al. Kečelja smo doznali, da so se došle vloge reševale deloma upravnim potom, deloma potom okrožnic ali pa v sejah. V zadnji seji se je soglasno sprejel predlog, da naše društvo pristopi s štirimi deleži k »Hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta v Ljubljani.«

Tekom društvenega leta 1903/4 so društvu pristopili trije člani; dva sta izstopila, eden pa je umrl.

Društvo ima 113 članov. Pokojnino, oziroma vzgojnino uživa 21 vdov in 14 sirot.

O blagajniškem stanju je poročal blagajnik g. Josip Cepuder. Skupnega donarnega prometa je bilo v minolem društvenem letu 22.252 K 38 h. Društveno imetje znaša 113.868 K 71 h. Občni zbor je račun odobril s pristavkom g. Stefana Primožiča, da naj se računi sklepajo, pregledajo in objavijo koncem vsakega solarnega leta po nastopnih štirih računskih izkazih: 1.) Blagajnično poslovanje. 2.) Račun dobička in izgube. 3.) Bilanca in 4.) ker že tako pravila zahtevajo, tudi proračun.

O 5. točki dnevnega reda »Nepotrjena pravila« je poročal tajnik tako-le:

Prenaredbo društvenih pravil je povzročil predpis pristojbinskega namestka za III., IV., V. in VI. desetletje v znesku 4374 K 70 h. Davčne gosposke smatrajo naše društvo, za zavarovalno društvo, ker že s svojim oficijelnim naslovom jamči pomoč članom. Tudi § 1. društvenih pravil pravi med

drugim, da je naloga pripomoči onemoglim društvnikom. Ako nudi društvo tudi članom kakih dobrot, se isto zaradi veljavnih zakonov ne more smatrati za dobrodelno društvo, ki bi bilo davka prosto.

Po tem prepisu pristojbinskega namestka pa je zašlo naše društvo v neprijeten položaj, da postane pasivno. Temu je bilo treba odpomoči. Zato se je vložil 30. aprila 1903. rekurz zoper plačilni nalog z zneskom 4374 K 70 h. Tudi se je vložila in pozneje ponovila prošnja, da se vplačevalni rok pristojbinskega namestka podaljša do rešitve priziva.

Ko smo se za nedoločeno dobo oprostili omenjene terjatve, smo hoteli s spremembo pravil izpodnesti oni temelj, na katerega se je postavila davčna gosposka ob predpisu namestka. A teh prenarejenih, po izrednem občnem zboru z dne 7. maja 1903, sprejetih pravil deželna vlada ni mogla potrditi, ker niso bila sestavljena v zmislu društvenega zakona izza l. 1867. Paragrafi 1., 10., 11. prenarejenih pravil karakterizirajo društvo kot zavarovalno društvo, ker so v teh §§ po številkah, oziroma po besedilu že naprej določene podpore in vzgojnine vdovam in sirotam. Da bi postalo naše v praksi že itak dobrodelno društvo takšno tudi po besedilu, bi bilo treba po ustnem nasvetu nekega veččaka premeniti omenjene tri paragrafe. Sedanji 1. §, ki se med drugim glasi? . . . da jim daje vsako leto podpore in vzgojnine . . ., bi se moral izpremeniti: » . . . da jim občni zbor podeljuje po razmerju imetja vsako leto . . .«; sedanji 10. §, ki po številkah določuje podpore, bi se moral glasiti: » . . . občni zbor sme dovoliti podpore v najvišjem znesku 200, oziroma 60 K . . .«; besedilo sedanjega 11. §: »Vdove in sirote zadobe pravico do podpore« . . . — bi se moralo nadomestiti: »Vdove in sirote imajo pravico prositi za podpore . . .«

Tako prenarejena pravila bi glasom izjave prej omenjenega gospoda deželna vlada potrdila, in društvo bi postalo tudi na papirju dobrodelno društvo, ki bi bilo prosto pristojbinskega namestka.

Medtem pa, ko so se bila pravila tako priredila, je došla rešitev pritožbe proti predpisu pristojbinskega namestka.

O tej rešitvi, ki je došla društvu 24. junija t. l., se je obravnavalo v odborovi seji dne 30. junija.

S prvim rekurzom smo dosegli odpis za III., IV., V. desetletje v znesku 3508 K 85 h. Da bi se odpisal pristojbinski namestek tudi za VI. desetletje v znesku 1196 K 25 h, bi bilo treba vložiti drugo pritožbo, kar so nam pa veččaki odsvetovali. Tedaj nam je ostala še ena pot, t. j. premembo pravil s prej omenjenim besedilom.

Ker bi bil rekurz brezuspešen in ker bi prememba pravil ne jamčila vdovam in sirotam dosedaj določenih vsot, je odbor soglasno sklenil, da naj se pravila ne izpremenijo ter naj se rajši plačuje letno določeni pristojbinski namestek 119 K 62 $\frac{1}{2}$ h.

Občni zbor se prosi, da ta odborov sklep vzame na znanje.

To poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Tajnikova resolucija: Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem« naroča društvenemu odboru, da društveni denar, ki je naložen v hranilnicah in obligacijah po 4%, ob ugodni priliki vsaj deloma realizira in: naj s tem denarjem kupi solidno zidano hišo v Ljubljani. Nakup hiše pa se sme šele potem izvršiti, ko bo strokovnjak potrdil solidnost stavbe in ko se dožene tako ugodna kupna cena, da se bo v hiši investirana glavica višje obrestovala kot v hranilnicah in obligacijah se je navzlic temu, da bi v hiši naloženih 72.000 K dajalo društvu letnih 1100 K več dohodkov, z veliko večino odklonila, ker je prevladalo mnenje, da ti dohodki ne bodo stalni.

Soglasno pa je bil sprejet predlog g. Fr. Ks. Trošta, da se naj društveni denar nalaga v raznih zanesljivih hranilnicah in posojilnicah, v katerih se vloge obrestuje s 4 $\frac{1}{2}$ %.

Ko je g. Fr. Ks. Trošt izrekel imenom občnega zbora društvenemu odboru, osobito njegovim činiteljem, presrečno zahvalo na obilnem trudu ob društvenem poslovanju, se je prešlo k volitvi.

V odbor so bili voljeni: Juraj Režek (predsednik), Jakob Dimnik (predsednikov namestnik), Josip Cepuder (blagajnik), Alojzij Kecelj (tajnik), Jakob Furlan, Josip Gregorin, Anton Javoršek, Luka Jelenc in Janko Žirovnik. Pregledavalcem računov so bili izbrani: Frančišek Gale, Maks Josin in Frančišek Marolt.

Občni zbor »Narodne Šole«, društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu, se je vršil dne 12. t. m. v telovadnici I. mestne ljudske šole v Ljubljani. Po pozdravu predsednika Razingerja je poročal o društvenem delovanju tajnik Cepuder:

Poročati mi je o delovanju društva »Narodne Šole« v minolem letu. Kaj posebnega nimam povedati, ker je delovanje »Narodne Šole« od leta do leta isto, to je podpirati ubožnejše šole z učnimi pripomočki, v kolikor dopušča njeno gmotno stanje.

Težavno je bilo letošnje, oziroma minolo leto glede nabave šolskih zvezkov, ker je naš založnik začasno opešal, drugi, nemški pa tudi le za silo dihal, da smo bili zlasti v drugi polovici šolskega leta večkrat v mučnem položaju, da ni bilo dobiti ne enih ne drugih zvezkov. Da bo zanj bolje, je gotovo, ker je začel stari založnik z novimi močmi delati in se ni bati, da bi zopet opešal. Saj pravi, da ima sedaj boljša in izdatnejša sredstva nego poprej. Torej, podpirajmo ga, ker je tudi on pripravljen podpirati naša šolska, oziroma učiteljska društva z dobrim blagom in celo denarnimi prispevki.

Omeniti je dalje, da je »Narodna Šola« kupila takoj po vlanskem občnem zboru Levčevo »Lepopisje v ljudski šoli« ter dovolila za to 100 K. Par mesecev pozneje pa je dobil Levec drugega založnika, ki mu je več določil za omenjeno lepopisje in naše društvo je od nakupa odstopilo. Potem je »Narodna Šola« pristopila sklepom odboro ve se je dne 30. junija s štirimi deleži k posojilnici učiteljskega konvikta.

Pri lanskem občnem zboru je bil voljen ves stari odbor in sicer: Ant. Razinger, predsednik; Jak. Dimnik, namestnik; Alojzij Kecelj, blagajnik; Jos. Cepuder, tajnik; Jak. Furlan, Ivan Krulec, Janko Likar, Juraj Režek in Fran Trošt so bili odborniki. Pregledniki računov so bili: Jos. Bezljaj, Fran Gabršek in Janez Levec. Društvo je imelo v minolem letu več naročil nego kdaj poprej, pa tudi še nobeno leto toliko zaostankov na vplačilih kakor letos. Podporniki »Narodne Šole« so vedno eni in isti: slavni mestni zastop, slavna Kranjska hranilnica, okoliška ljubljanska posojilnica, slavno obrtno društvo ter posojilnica vrhniška. Le slav. dež. zbor nam je na dolgu že nekaj let podporo zaradi obstrukcije. Vsem blagim podpornikom bodi izrečena na tem mestu najtoplejša zahvala z željo, da bi nam ostali zvesti tudi nadalje.

Blagajnik Kecelj je povedal, da je imelo društvo 6015 K 19 h dohodkov in ravno toliko stroškov. Imetja ima zaradi obstrukcije v deželnem zboru letos 512 K 46 h manj nego prejšnja leta.

Po debati, v katero so posegli gg. Črnagoj, Ažman in Gregorin, je bil sprejet Črnagojev predlog: »Narodna Šola« se ne veži samo na enega trgovca, ampak naročaj svoje potrebščine pri vseh narodnih tvrdkah.

V društveno vodstvo so bili voljeni vsi stari odborniki.

Književnost in umetnost.

Vojánov-Rudolf Maister: Poezije. V Ljubljani. Igl. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. — Redko je število slovenskih častnikov-pisateljev. V tem pogledu gre nadporočniku Rud. Maistru prvenstvo. Zbirka njegovih pesmi nas je jako razveselila, deloma celo presenetila. O nji bomo govorili obširneje. Maistrovim »Poezijam« želimo mnogo čitateljstva.

Vestnik.

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljski kandidat Fran Bratoš je imenovan za provizoričnega učitelja na deški šoli v Kamniku, kandidatinja Karla Tekavčič pa pride za provizorično učiteljico v Domžale. Kandidat Ivan Stepišnik pride v Zagorje, kandidatinja Ana Dragatin v St. Lenart, supletinja Ivana Paternoster pa pride v Tržič. Kandidat Ivan Garvas pride za učitelja-voditelja na dvorazrednico v Faro Vas, Fran Grudnik pa za pomožnega učitelja v Preloko. Na dvorazrednico v Dolskem pride za učiteljico Ana Mally, izprašani učit. kandidat Anton Knap pa za pomožnega učitelja na Vrabče. Na novo ustanovljeno enorazrednico v Šembijah je imenovana kandidatinja Franja Vilharjeva.

Čekovni promet učiteljskega konvikta. »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta« so darovali ter postali društveni ustazovniki p. n. gg.: Neimenovan iz Gradca 50 K, dr. Karol Schmidinger, c. kr. notar v Ljubljani, 20 K; č. gospa Roza dr. Jakob Kavčičeva, soproga deželnosodnega nadsvetnika v Ljubljani, 15 K; gg. Ciril Pirc, deželni poslanec in posestnik v Kranju, 10 K; dr. A. Praunseis, zobozdravnik v Ljubljani, 10 K; Edvard Schlegel, živinozdravnik in posestnik v Ljubljani, 10 K; I. Pellegrini, c. kr. sodnik v Ložu, 5 K; Otmar Skale, c. kr. okrajni višji živinozdravnik v Rudolfovem, 5 K; Franc Klinar, učitelj v p. in posestnik v Ljubljani, 3 K; K. Schweiger, uradnik pri deželnem odboru v Ljubljani, 3 K. Živili učiteljski dobrotniki! Bog plati!

Učiteljski konvikt. G. Engelbert Gangel, realčni učitelj v Idriji 3 K.

Kolekta poštne znamk za učiteljski konvikt ima počitnice. Upamo pa, da z novim šolskim letom nastopi zopet v svojem delokrogu s podvojenimi silami. Kdor ima kako kolekto, jo hitro pošlji naprej. Čas je zlato!

Iz seje c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. V zadnji seji c. kr. mestnega šolskega sveta so bile imenovane za radovoljke na mestnih slovenskih in nemških ljudskih šolah sledeče učiteljske kandidatke: M. Jekovec, Elza Lušin, Iv. Premelč, M. Ramovš, M. Regali, V. Tomšič, M. Triller in Iv. Trtnik. — Na mestni slovenski dekliški osemrazrednici pri Sv. Jakobu, ki je imela že lani 16 razredov, se otvori letos zopet vzporednica VIII. razreda, tako da bo imela šola 17 razredov. — Za razpisano učit. službo na I. mestni deški ljudski šoli se je oglasilo 10 prosilcev. Ker nastopi novoimenovani učitelj svojo službo šele s 15. svečna 1905, ga bo nadomeščala pomožna učiteljica Mar. Grošelj.

Bela žena. V Borštu v Istri (pri Trstu) je umrl 11. t. m. ob 3. uri popoldne upokojeni nadučitelj g. Josip Jančar. Pokojnik je služboval najprvo v Črnem vrhu na Kranjskem, potem v Dolini v Istri in nazadnje v Katinari pri Trstu. Doživel je 78. leto starosti ter prebil v dejanski službi 42 let, a užival je zasluženi pokoj 14 let. Pogreb se je izvršil 13. t. m., ki se ga je poleg mnoge duhovščine udeležila borštjanska šolska mladina pod vodstvom svojega učitelja, vsi bližnji kolegi, med njimi je bil tudi pokojnikov učenec jubilent Franc Waišel, nadučitelj v Hrušci. Naj počiva v miru poštena in blaga duša!

Učiteljem telovadbe na c. kr. učiteljskišči v Kopru je imenovan g. Adolf Schaupt iz Gorice.

Imenovanje. Obč. odbor idrij. je imenoval namestnega učitelja na gimnaziji na Dunaju g. J. Reisnerja za pravega realčnega učitelja, za veroučitelja pa kaplana pri Sv. Petru v Ljubljani gosp. A. Plečnika. — Učitelj O. Herbst je imenovan za učitelja na pripravljalnici nižje gimnazije v Kočevju.

Nemško šolo na Laškem je zapustilo in v slovensko prestopilo že začetkom tega šolskega leta toliko otrok, da se je pokazala potreba na slovenski šoli otvoriti nov razred, na nemški pa enega opustiti. Govore, da bodo sedaj na nemški šoli tudi slovenski poučevali.

V odbor so bili voljeni: Juraj Režek (predsednik), Jakob Dimnik (predsednikov namestnik), Josip Cepuder (blagajnik), Alojzij Kecelj (tajnik), Jakob Furlan, Josip Gregorin, Anton Javoršek, Luka Jelenc in Janko Žirovnik. Pregledavalcem računov so bili izbrani: Frančišek Gale, Maks Josin in Frančišek Marolt.

Občni zbor »Narodne Šole«, društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu, se je vršil dne 12. t. m. v telovadnici I. mestne ljudske šole v Ljubljani. Po pozdravu predsednika Razingerja je poročal o društvenem delovanju tajnik Cepuder:

Poročati mi je o delovanju društva »Narodne Šole« v minolem letu. Kaj posebnega nimam povedati, ker je delovanje »Narodne Šole« od leta do leta isto, to je podpirati ubožnejše šole z učnimi pripomočki, v kolikor dopušča njeno gmotno stanje.

Težavno je bilo letošnje, oziroma minolo leto glede nabave šolskih zvezkov, ker je naš založnik začasno opešal, drugi, nemški pa tudi le za silo dihal, da smo bili zlasti v drugi polovici šolskega leta večkrat v mučnem položaju, da ni bilo dobiti ne enih ne drugih zvezkov. Da bo zanj bolje, je gotovo, ker je začel stari založnik z novimi močmi delati in se ni bati, da bi zopet opešal. Saj pravi, da ima sedaj boljša in izdatnejša sredstva nego poprej. Torej, podpirajmo ga, ker je tudi on pripravljen podpirati naša šolska, oziroma učiteljska društva z dobrim blagom in celo denarnimi prispevki.

Omeniti je dalje, da je »Narodna Šola« kupila takoj po vlanskem občnem zboru Levčevo »Lepopisje v ljudski šoli« ter dovolila za to 100 K. Par mesecev pozneje pa je dobil Levec drugega založnika, ki mu je več določil za omenjeno lepopisje in naše društvo je od nakupa odstopilo. Potem je »Narodna Šola« pristopila sklepom odboro ve se je dne 30. junija s štirimi deleži k posojilnici učiteljskega konvikta.

Pri lanskem občnem zboru je bil voljen ves stari odbor in sicer: Ant. Razinger, predsednik; Jak. Dimnik, namestnik; Alojzij Kecelj, blagajnik; Jos. Cepuder, tajnik; Jak. Furlan, Ivan Krulec, Janko Likar, Juraj Režek in Fran Trošt so bili odborniki. Pregledniki računov so bili: Jos. Bezljaj, Fran Gabršek in Janez Levec. Društvo je imelo v minolem letu več naročil nego kdaj poprej, pa tudi še nobeno leto toliko zaostankov na vplačilih kakor letos. Podporniki »Narodne Šole« so vedno eni in isti: slavni mestni zastop, slavna Kranjska hranilnica, okoliška ljubljanska posojilnica, slavno obrtno društvo ter posojilnica vrhniška. Le slav. dež. zbor nam je na dolgu že nekaj let podporo zaradi obstrukcije. Vsem blagim podpornikom bodi izrečena na tem mestu najtoplejša zahvala z željo, da bi nam ostali zvesti tudi nadalje.

Blagajnik Kecelj je povedal, da je imelo društvo 6015 K 19 h dohodkov in ravno toliko stroškov. Imetja ima zaradi obstrukcije v deželnem zboru letos 512 K 46 h manj nego prejšnja leta.

Po debati, v katero so posegli gg. Črnagoj, Ažman in Gregorin, je bil sprejet Črnagojev predlog: »Narodna Šola« se ne veži samo na enega trgovca, ampak naročaj svoje potrebščine pri vseh narodnih tvrdkah.

V društveno vodstvo so bili voljeni vsi stari odborniki.

Književnost in umetnost.

Vojánov-Rudolf Maister: Poezije. V Ljubljani. Igl. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. — Redko je število slovenskih častnikov-pisateljev. V tem pogledu gre nadporočniku Rud. Maistru prvenstvo. Zbirka njegovih pesmi nas je jako razveselila, deloma celo presenetila. O nji bomo govorili obširneje. Maistrovim »Poezijam« želimo mnogo čitateljstva.

Vestnik.

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljski kandidat Fran Bratoš je imenovan za provizoričnega učitelja na deški šoli v Kamniku, kandidatinja Karla Tekavčič pa pride za provizorično učiteljico v Domžale. Kandidat Ivan Stepišnik pride v Zagorje, kandidatinja Ana Dragatin v St. Lenart, supletinja Ivana Paternoster pa pride v Tržič. Kandidat Ivan Garvas pride za učitelja-voditelja na dvorazrednico v Faro Vas, Fran Grudnik pa za pomožnega učitelja v Preloko. Na dvorazrednico v Dolskem pride za učiteljico Ana Mally, izprašani učit. kandidat Anton Knap pa za pomožnega učitelja na Vrabče. Na novo ustanovljeno enorazrednico v Šembijah je imenovana kandidatinja Franja Vilharjeva.

Čekovni promet učiteljskega konvikta. »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« so darovali ter postali društveni ustanovniki p. n. gg.: Neimenovan iz Gradca 50 K, dr. Karol Schmidinger, c. kr. notar v Ljubljani, 20 K; č. gospa Roza dr. Jakob Kavčičeva, soproga deželnosodnega nadsvetnika v Ljubljani, 15 K; gg. Ciril Pirc, deželni poslanec in posestnik v Kranju, 10 K; dr. A. Praunseis, zobozdravnik v Ljubljani, 10 K; Edvard Schlegel, živinozdravnik in posestnik v Ljubljani, 10 K; I. Pellegrini, c. kr. sodnik v Ložu, 5 K; Otmar Skale, c. kr. okrajni višji živinozdravnik v Rudolfovem, 5 K; Franc Klinar, učitelj v p. in posestnik v Ljubljani, 3 K; K. Schweiger, uradnik pri deželnem odboru v Ljubljani, 3 K. Živili učiteljski dobrotniki! Bog plati!

Učiteljski konvikt. G. Engelbert Gangel, realčni učitelj v Idriji 3 K.

Kolekta poštne znamk za učiteljski konvikt ima počitnice. Upamo pa, da z novim šolskim letom nastopi zopet v svojem delokrogu s podvojenimi silami. Kdor ima kako kolekto, jo hitro pošlji naprej. Čas je zlato!

Iz seje c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. V zadnji seji c. kr. mestnega šolskega sveta so bile imenovane za radovoljke na mestnih slovenskih in nemških ljudskih šolah sledeče učiteljske kandidatke: M. Jekovec, Elza Lušin, Iv. Premelč, M. Ramovš, M. Regali, V. Tomšič, M. Triller in Iv. Trtnik. — Na mestni slovenski dekliški osemrazrednici pri Sv. Jakobu, ki je imela že lani 16 razredov, se otvori letos zopet vzporednica VIII. razreda, tako da bo imela šola 17 razredov. — Za razpisano učit. službo na I. mestni deški ljudski šoli se je oglasilo 10 prosilcev. Ker nastopi novoimenovani učitelj svojo službo šele s 15. svečna 1905, ga bo nadomeščala pomožna učiteljica Mar. Grošelj.

Bela žena. V Borštu v Istri (pri Trstu) je umrl 11. t. m. ob 3. uri popoldne upokojeni nadučitelj g. Josip Jančar. Pokojnik je služboval najprvo v Črnem vrhu na Kranjskem, potem v Dolini v Istri in nazadnje v Katinari pri Trstu. Doživel je 78. leto starosti ter prebil v dejanski službi 42 let, a užival je zasluženi pokoj 14 let. Pogreb se je izvršil 13. t. m., ki se ga je poleg mnoge duhovščine udeležila borštjanska šolska mladina pod vodstvom svojega učitelja, vsi bližnji kolegi, med njimi je bil tudi pokojnikov učenec jubilent Franc Waišel, nadučitelj v Hrušci. Naj počiva v miru poštena in blaga duša!

Učiteljem telovadbe na c. kr. učiteljskišči v Kopru je imenovan g. Adolf Schaupt iz Gorice.

Imenovanje. Obč. odbor idrij. je imenoval namestnega učitelja na gimnaziji na Dunaju g. J. Reisnerja za pravega realčnega učitelja, za veroučitelja pa kaplana pri Sv. Petru v Ljubljani gosp. A. Plečnika. — Učitelj O. Herbst je imenovan za učitelja na pripravljalnici nižje gimnazije v Kočevju.

Nemško šolo na Laškem je zapustilo in v slovensko prestopilo že začetkom tega šolskega leta toliko otrok, da se je pokazala potreba na slovenski šoli otvoriti nov razred, na nemški pa enega opustiti. Govore, da bodo sedaj na nemški šoli tudi slovenski poučevali.

Pod peto. Pravijo, da leže nekatera vodstva ljubljanskih šol pod peto gospoda nadzornika. Tak strah imajo pred njim, da človeka nehote spominjajo mladoletnega trepetanja pred češpljevim hudobcem. In v resnici se jim učiteljstvo veselo posmehljava, ker ne more imeti respekte ne pred enim ne pred drugim. Zatorej krožijo med hudomušnimi ljudmi tudi že razni dovtipi, ki napravljajo šikaniranemu učiteljstvu v teh žalostnih časih vsaj nekoliko veselih ur. Tako n. pr. govore zlobni jeziki, da si ta in ta ne upa niti kihnuti, ako si ne izprosi prej dovoljenja tega in tega. In še več takih hudobnih reči. Jójmeni, kako je že svet spačen! Nobenega pravega duha ni več v njem! Toda kaj poreko ljudje, če jim povemo, da so nekateri šaljivci ostudnega mnenja, da bi bilo najbolje, če bi si nekateri gospodje privoščili nekoliko daljšega počitka. Ti zlobni, zlobni svet!

Trst in Ljubljana — dvojna mera. Na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani je bilo v minulem šolskem letu izmed 214 učencev le 87 učencev nemške narodnosti. Za teh 87 učencev nemške narodnosti mora Ljubljana vzdrževati ljudsko šolo s petimi učitelji ter izdajati na leto samo za najemščino šolskih prostorov več tisoč kron. — Na dekliški šoli je razmerje skoraj istotako. Za 246 nemških učenk mora Ljubljana vzdrževati nemško dekliško šolo z devetimi definitivnimi in devetimi provizoričnimi učnimi osebami. Ako seštejemo vse otroke z nemškim materinskim jezikom, znaša njih število 333, a število izkazanega učnega osebja 24, torej na vsakih 14 nemških otrok ena učna oseba. Tako zna siliti država, da mora slovensko mesto Ljubljana trošiti tisoče kron na leto za par stotin nemških otrok, dočim je v Trstu na tisoče slovenskih otrok, ki ne morejo obiskovati slovenskih šol, ker jih — ni, ker vlada ne zna in tudi noče siliti k temu tržaške občine.

V Trstu je 8000 otrok, ki so po zakonu dolžni obiskovati šolo, ki pa vzlic temu rastejo brez elementarnega pouka. Tako je sedaj vnovič konstatirala — uradna »Triester Zeitung«. To je jako, jako žalostno!

Novi šolski zakon na Danskem. Z novim šolskim zakonom, ki je bil izdan lani, so šolstvo na Danskem reformirali. V takozvano srednjo šolo morejo biti sprejeti dečki šele po 11. letu. Srednja šola ima štiri letnike. Po prestani »srednji šoli« vstopijo dijaki v realko, ki traja eno leto, ali pa v gimnazijo, ki traja štiri leta. Gimnazija je razdeljena na posebne oddelke: klasični oddelek z latinskimi in grškimi jeziki, oddelek za moderne jezike z latinščino ter oddelek matematično-prirodnoznanstvi brez latinskega in grškega jezika.

Število vseučiliščnikov avstrijskih vseučilišč. V preteklem poletnem semestru je imelo vseučilišče na Dunaju 6205 slušateljev, v Inšpruku 1019, v Gradcu 1480, nemško v Pragi 1299, češko v Pragi 3417, v Levovu 2524, v Krakovu 1743 in v Černovicah 657 slušateljev. Vsega skupaj je bilo torej 18.344 visokošolcev. Izmed teh je bilo 1250 bogoslovcev, 8582 pravnikov, 2246 medicincev in 6266 modroslovcev.

Analfabeti v Trstu. Leta 1903. je bilo v Trstu — 44.427 analfabetov! Lepo izpričevalo italijanske kulture in avstrijske učne uprave!

Učiteljem na državnih obrtnih šolah se bo po odredbi naučnega ministrstva vštevala v pokojnino vsa službena doba pred stalnim nameščenjem.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1851.

Kranjsko.

Na v dvorazrednico razširjajoči se ljudski šoli v Beli cerkvi je popolniti začasno učno mesto.

Prošnje je vlagati do 25. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 9. septembra 1904.

Št. 1928.

Na v dvorazrednico razširjajoči se ljudski šoli v Št. Lovrencu je s 1. oktobrom t. l. začasno popolniti drugo učno mesto.

Prošnje je vlagati do 25. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 15. septembra 1904.

Št. 1203.

Na štirirazrednici v Metliki je takoj popolniti provizorično mesto. Moški prosilci imajo zaradi z ljudsko šolo združene obrtne šole, na kateri imajo učitelji poseben zaslužek, prednost.

Neoženjen dobi v šoli sobo za stanovanje.

Prošnje je vlagati do 29. septembra 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 10. septembra 1904.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jernej Bahovec**, — zaloga M. Grubbauerjevih in drugih šolskih zvezkov, peres z napisom: »Učiteljski konvikt«, šolskih knjig in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Knafove ulice št. 5.
3. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
4. **Šeberjeva tiskarna** v Postojni, zaloga uradnih spisov itd.
5. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
6. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
7. **Anton Krejčič**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
8. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
9. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
10. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
11. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo »Zavezi jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev«.

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu »Svoji k svojimi!« podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga zadruga z omejenim jamstvom
je začela poslovati.

Podpisanih deležev: 42. Vplačilo: 1177 K.

Zahtevajte

cenike

za po najnovejših predpisih izdelane

šolske zvezke

pri

Iv. Bonaču v Ljubljani.

Istotam se dobivajo tudi vse šolske potrebščine.

Pod peto. Pravijo, da leže nekatera vodstva ljubljani. Šol pod peto gospoda nadzornika. Tak strah imajo pred njim, da človeka nehote spominjajo mladoletnega trepetanja pred češpljevim hudobcem. In v resnici se jim učiteljstvo veselo posmehljava, ker ne more imeti respekte ne pred enim ne pred drugim. Zatorej krožijo med hudomušnimi ljudmi tudi že razni dovtipi, ki napravljajo šikaniranemu učiteljstvu v teh žalostnih časih vsaj nekoliko veselih ur. Tako n. pr. govore zlobni jeziki, da si ta in ta ne upa niti kihnuti, ako si ne izprosi prej dovoljenja tega in tega. In še več takih hudobnih reči. Jójmeni, kako je že svet spačen! Nobenega pravega duha ni več v njem! Toda kaj poreko ljudje, če jim povemo, da so nekateri šaljivci ostudnega mnenja, da bi bilo najbolje, če bi si nekateri gospodje privoščili nekoliko daljšega počitka. Ti zlobni, zlobni svet!

Trst in Ljubljana — dvojna mera. Na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani je bilo v minulem šolskem letu izmed 214 učencev le 87 učencev nemške narodnosti. Za teh 87 učencev nemške narodnosti mora Ljubljana vzdrževati ljudsko šolo s petimi učitelji ter izdajati na leto samo za najemščino šolskih prostorov več tisoč kron. — Na dekliški šoli je razmerje skoraj istotako. Za 246 nemških učenk mora Ljubljana vzdrževati nemško dekliško šolo z devetimi definitivnimi in devetimi provizoričnimi učnimi osebami. Ako seštejemo vse otroke z nemškim materinskim jezikom, znaša njih število 333, a število izkazanega učnega osebja 24, torej na vsakih 14 nemških otrok ena učna oseba. Tako zna siliti država, da mora slovensko mesto Ljubljana trošiti tisoče kron na leto za par stotin nemških otrok, dočim je v Trstu na tisoče slovenskih otrok, ki ne morejo obiskovati slovenskih šol, ker jih — ni, ker vlada ne zna in tudi noče siliti k temu tržaške občine.

V Trstu je 8000 otrok, ki so po zakonu dolžni obiskovati šolo, ki pa vzlic temu rastejo brez elementarnega pouka. Tako je sedaj vnovič konstatirala — uradna »Triester Zeitung«. To je jako, jako žalostno!

Novi šolski zakon na Danskem. Z novim šolskim zakonom, ki je bil izdan lani, so šolstvo na Danskem reformirali. V takozvano srednjo šolo morejo biti sprejeti dečki šele po 11. letu. Srednja šola ima štiri letnike. Po prestani »srednji šoli« vstopijo dijaki v realko, ki traja eno leto, ali pa v gimnazijo, ki traja štiri leta. Gimnazija je razdeljena na posebne oddelke: klasični oddelek z latinskimi in grškimi jeziki, oddelek za moderne jezike z latinščino ter oddelek matematično-prirodnoznanstvi brez latinskega in grškega jezika.

Število vseučiliščnikov avstrijskih vseučilišč. V preteklem poletnem semestru je imelo vseučilišče na Dunaju 6205 slušateljev, v Inšpruku 1019, v Gradcu 1480, nemško v Pragi 1299, češko v Pragi 3417, v Levovu 2524, v Krakovu 1743 in v Černovicah 657 slušateljev. Vsega skupaj je bilo torej 18.344 visokošolcev. Izmed teh je bilo 1250 bogoslovcev, 8582 pravnikov, 2246 medicincev in 6266 modroslovcev.

Analfabeti v Trstu. Leta 1903. je bilo v Trstu — 44.427 analfabetov! Lepo izpričevalo italijanske kulture in avstrijske učne uprave!

Učiteljem na državnih obrtnih šolah se bo po odredbi naučnega ministrstva vštevala v pokojnino vsa službena doba pred stalnim nameščenjem.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1851.

Kranjsko.

Na v dvorazrednico razširjajoči se ljudski šoli v Beli cerkvi je popolniti začasno učno mesto.

Prošnje je vlagati do 25. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 9. septembra 1904.

Št. 1928.

Na v dvorazrednico razširjajoči se ljudski šoli v Št. Lovrencu je s 1. oktobrom t. l. začasno popolniti drugo učno mesto.

Prošnje je vlagati do 25. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 15. septembra 1904.

Št. 1203.

Na štirirazrednici v Metliki je takoj popolniti provizorično mesto. Moški prosilci imajo zaradi z ljudsko šolo združene obrtne šole, na kateri imajo učitelji poseben zaslužek, prednost.

Neoženjen dobi v šoli sobo za stanovanje.

Prošnje je vlagati do 29. septembra 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 10. septembra 1904.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jernej Bahovec**, — zaloga M. Grubbauerjevih in drugih šolskih zvezkov, peres z napisom: »Učiteljski konvikt«, šolskih knjig in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Knafove ulice št. 5.
3. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
4. **Šeberjeva tiskarna** v Postojni, zaloga uradnih spisov itd.
5. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
6. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
7. **Anton Krejčič**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
8. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
9. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
10. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
11. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo »Zavezi jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev«.

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu »Svoji k svojimi!« podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga zadruga z omejenim jamstvom
je začela poslovati.

Podpisanih deležev: 42. Vplačilo: 1177 K.

Zahtevajte

cenike

za po najnovejših predpisih izdelane

šolske zvezke

pri

Iv. Bonaču v Ljubljani.

Istotam se dobivajo tudi vse šolske potrebščine.